

Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

Українська Академія Наук

Гілея

Науковий вісник

- *Історичні науки*
- *Філософські науки*
- *Політичні науки*

Випуск 86 (№ 7)

Київ – 2014

Щомісячний збірник наукових праць "Гілея: науковий вісник"

Фахове видання

з філософських, політичних та історичних наук, затверджено постановами президії ВАК України (протокол № 1-05/2 від 10 березня 2010 р. та протокол № 1-05/3 від 14 квітня 2010 р.)

Свідцтво про державну реєстрацію (перереєстрацію) друкованого засобу масової інформації Серія КВ № 19946 – 9746 ПР від 31 травня 2013 року

Друкується за рішенням

Вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 14 від 29 червня 2014 р.); Президії ВГО Української Академії Наук (протокол № 14-06-26 від 2 червня 2014 р.)

Шеф-редактор –

В. П. Андрущенко,
д-р філос. наук, проф., член-кор. НАН України,
акад. НАПН України
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Головний редактор –

В. М. Вашкевич, д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Співредактори –

В. І. Гончаров, д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
О. П. Кивлюк, д-р філос. наук, ст.н.с.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
В. В. Кривошея, д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
І. М. Преборська, д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ)

Відповідальний секретар –

В. Б. Халамендик, д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ)

Рецензенти: **М. І. Панчук**, д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)

М. Т. Степико, д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ)
І. Г. Онищенко, д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Н. В. Коваленко, д-р соц. наук, проф. (Україна, Київ)

Редакційна рада:

В. П. Андрущенко – д-р філос. наук, проф., член-кор. НАН України,
акад. НАПН України
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
В. М. Вашкевич – д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
В. Б. Євтух – д-р іст. наук, проф., член-кор. НАН України
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
А. І. Зеленков – д-р філос. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
В. Ф. Колесник – д-р іст. наук, проф., член-кор. НАН України
(Україна, Київ)
Р. Мирзаханян – д-р іст. наук, проф. (Вірменія, Єреван)
М. І. Михальченко – д-р філос. наук, проф., член – кор. НАН України
(Україна, Київ)
В. Ф. Солдатенко – д-р іст. наук, проф., член-кор. НАН України
(Україна, Київ)

Редакційна колегія:

З соціологічних наук:

В. А. Бурлясва – д-р соц. наук, проф. (Росія, Невномиськ)
О. М. Дікова-Фаворська – д-р соц. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Т. А. Жижко – д-р філос. наук, доц.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
С. В. Лапина – д-р соц. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
Л. Л. Макаренко – д-р пед. наук, доц.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Ю. В. Романенко – д-р соц. наук, проф. (Україна, Київ)
Ю. І. Яковенко – д-р соц. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

З історичних наук:

І. Н. Войцехівська – д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
Б. М. Гончар – д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
І. І. Дробот – д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
М. А. Журба – д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Г. Г. Лазько – д-р іст. наук, проф. (Білорусь, Гомель)
В. П. Михайлюк – д-р іст. наук, проф. (Україна, Луганськ)
А. Миколайчук – д-р хабілітований (історія), проф. (Польща, Познань)
Т. А. Стоян – д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Л. М. Чернега – д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Ю. І. Шаповал – д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)

З філософських наук:

А. С. Абасова – д-р філос. наук, проф. (Азербайджан, Баку)
В. Г. Акоюн – д-р філос. наук, ст.н.с. (Україна, Київ)
О. О. Базалук – д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ)
В. П. Бех – д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
В. Г. Воронкова – д-р філос. наук, проф. (Україна, Запоріжжя)
Е. М. Герасимова – д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім.
М. П. Драгоманова)
В. О. Жадько – д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
С. В. Куцупал – д-р філос. наук, проф. (Україна, Полтава)
В. І. Муляр – д-р філос. наук, проф. (Україна, Житомир)
О. Ф. Оніпко – д-р техн. наук, проф. (Україна, Київ)
С. Тецлав – д-р філос. наук, проф. (Польща, Бидгощ)
М. М. Прохоров – д-р філос. наук, проф. (Росія, Нижній Новгород)
О. Б. Скородумова – д-р філос. наук, проф. (Росія, Москва)
О. В. Уваркіна – д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
С. М. Яшанов – д-р пед. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

З політичних наук:

Б. І. Андрусишин – д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
О. В. Бабкіна – д-р політ. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
К. В. Балабанов – д-р політ. наук, проф. (Україна, Маріуполь)
І. М. Варзар – д-р політ. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
В. А. Войналович – д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
М. с. Іванов – д-р політ. наук, проф. (Україна, Миколаїв)
В. О. Котигоренко – д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
І. Л. Морозов – д-р політ. наук, проф. (Росія, Волгоград)
О. В. Попова – д-р політ. наук, проф. (Росія, Санкт-Петербург)
С. Ю. Римаренко – д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
В. Л. Савельєв – д-р іст. наук
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Гілея : науковий вісник : збірник наукових праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. – К. : ПП "Видавництво "Гілея", 2014. – Вип. 86 (7). – 440 с.

Концепція вісника базується на багатоплановому науковому висвітленні проблем інформаційної цивілізації, що формується. Основні рубрики наукового видання охоплюють галузі історичних, філософських та політичних наук. Розрахований на фахівців гуманітарних та соціально-політичних наук.

*ГІЛЕЯ – в стародавні часи територія лісової Скіфії між Борисфеном (Дніпром) і Гіпанісом (Південним Бугом). Рештки цієї “лісової квітки” залишилися до теперішнього часу на території Миколаївської та Херсонської областей. (Докладніше див. : Геродот. Історія. IV. – С. 16-25)

Запрошуємо Вас відвідати наш сайт: www.gileva.org.ua

E-mail: gileva.org.ua@gmail.com

Див. також: сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: www.nbuv.gov.ua/portal

Розділ: Наукова періодика України: журнали та збірники наукових праць

ПРЕДСТАВНИЦТВА

збірника "Гілея: науковий вісник" в УКРАЇНІ

ВІННИЦЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Вінницький національний технічний університет)
керівник **С. Г. Денисюк**, доктор політичних наук
e-mail: svitlana.denisvuck@vandex.ua

ДНІПРОПЕТРОВСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара)
керівник **В. А. Вершина**, кандидат філософських наук, доцент
e-mail: mailto:vivi.dp@mail.ru

ДОНЕЦЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Донецький національний університет)
керівник **О. В. Андриєнко**, кандидат філософських наук, доцент
e-mail: elena_andrienko8@mail.ru

ЗАПОРІЗЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Запорізький національний технічний університет)
керівник **Є. О. Ємельяненко**, кандидат філософських наук
e-mail: gileva_zaporizhzhva@ukr.net

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ)
керівник **Г. О. Дичковська**, кандидат філософських наук, доцент
e-mail: go_osmomysl@ukr.net

ПОДІЛЬСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Подільський державний аграрно-технічний університет, м. Кам'янець-Подільський)
керівник **І. А. Колосюк**, кандидат філософських наук, доцент
e-mail: ikolosyuk@ukr.net

ЛУГАНСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, м. Луганськ)
керівник **В. П. Михайлюк**, доктор історичних наук, професор
e-mail: vital_mih@ukr.net

ЛЬВІВСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Національний університет "Львівська політехніка")
керівник **І. В. Карівець**, кандидат філософських наук, доцент
e-mail: sacre@ukr.net

МАРІУПОЛЬСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Маріупольський державний університет)
керівник **А. М. Дегтеренко**, кандидат політичних наук, доцент
e-mail: degterenko777@ukr.net

МИКОЛАЇВСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського)
керівник **С. С. Макачук**, кандидат історичних наук, доцент
e-mail: rvgreabis@farlep.mk.ua
координатор **К. О. Шкуренко**, кандидат політичних наук, доцент
e-mail: sh_kamila@mail.ru

ОДЕСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Одеський національний університет імені І. І. Мечникова)
керівник **П. І. Барвінська**, кандидат історичних наук, доцент
e-mail: barwinskaja@ua.fm

ПОЛТАВСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Полтавський факультет Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого)
керівник **С. В. Куцупал**, доктор філософських наук, професор
e-mail: svkutsepal@rambler.ru

СЕВАСТОПОЛЬСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Севастопольський національний технічний університет)
керівник **П. Т. Фіров**, кандидат історичних наук, доцент
тел.: 8 068 925 74 57

СІМФЕРОПОЛЬСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Кримський економічний інститут Київського національного економічного університету імені В. Гетьмана)
керівник **О. Д. Попов**, кандидат історичних наук, доцент
e-mail: popalex79@mail.ru

СУМСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Сумський державний університет)
керівник **Дегтярьов С. І.**, кандидат історичних наук, доцент
e-mail: starsergo@bigmir.net

ТЕРНОПІЛЬСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка)

керівник **А. Б. Кліш**, кандидат історичних наук, доцент
e-mail: Klish_Andriy@ukr.net

УМАНСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини)
керівник **І. І. Кривошея**, кандидат історичних наук, доцент
e-mail: kii1969@mail.ru

ХАРКІВСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут")
керівник **І. В. Владленова**, кандидат філософських наук, доцент
e-mail: vladlenova@email.ua

ЧЕРКАСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького)
керівник **Є. О. Васильчук**, кандидат політичних наук, доцент
e-mail: vasilchuk84@bk.ru

ЧЕРНІГІВСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Чернігівський державний інститут економіки і управління)
керівник **О. В. Тополь**, доктор філософських наук, доцент
e-mail: topololga@ukr.net
координатор **С. М. Горобець**, молодший науковий співробітник
e-mail: olen-g@vandex.ru

ПРЕДСТАВНИЦТВО

збірника "Гілея: науковий вісник" в Азербайджані

(Національна Академія Наук Азербайджану, м. Баку)
керівник **М. А. Махмудов**, доктор філософії
e-mail: matlabm@vandex.com
координатор **Р. Рагімлі**, науковий співробітник
e-mail: rus_rahimli@yahoo.com

ПРЕДСТАВНИЦТВА

збірника "Гілея: науковий вісник" в БІЛОРУСІ

(Академія управління при Президентові Республіки Білорусь, м. Мінськ)
керівник **С. М. Алейнікова**, кандидат соціологічних наук, доцент
e-mail: alejnsvetlana@vandex.ru
(Брестський державний університет імені О. С. Пушкіна, м. Брест)
керівник **Г. В. Шостак**, кандидат педагогічних наук
e-mail: shostak1964@brest.by
(Гомельський державний університет імені Франциска Скорини, м. Гомель)
керівник **М. М. Мезга**, кандидат історичних наук, доцент
e-mail: nmezga@gsu.by

ПРЕДСТАВНИЦТВА

збірника "Гілея: науковий вісник" в ПОЛЬЩІ

(Університет імені Адама Міцкевича в Познані)
керівник **Р. Димчик**, доктор, викладач
e-mail: dymczyk@wp.pl
(Інститут історії Академії імені Яна Длугоша в Ченстохові)
керівник **Н. Моравец**, доктор, викладач
e-mail: mornor@wp.pl

ПРЕДСТАВНИЦТВА

збірника "Гілея: науковий вісник" в РОСІЇ

(Російський державний соціальний університет, м. Москва)
керівник **Т. І. Коваль**, кандидат філософських наук, доцент
e-mail: koti-89@mail.ru
(Кубанський державний університет, м. Краснодар)
керівник **С. М. Бородіна**, кандидат політичних наук, доцент
e-mail: sve9506@vandex.ru
(Самарський юридичний інститут, м. Самара)
керівник **А. Г. Іпполітова**, кандидат культурології, доцент
e-mail: ippolitovaag@rambler.ru
(Технічний інститут Північно-Східного федерального університету імені М. К. Аммосова, м. Нерюнгри, Якутія)
керівник **О. Р. Авілова**, кандидат філологічних наук, доцент
e-mail: lana-tem@mail.ru
(Челябінська державна академія культури та мистецтв, м. Челябінськ)
керівник **О. Ю. Павлова**, кандидат культурології
e-mail: astra861@rambler.ru

Кужильна О. А., аспірантка, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), anasko2016@mail.ru

Государственная идея в культурно-просветительской деятельности Общества “Музей освободительной борьбы Украины” в годы Второй мировой войны

Изучается государственная идея в культурно-просветительской деятельности Общества “Музей освободительной борьбы Украины” в годы Второй мировой войны. Основное внимание сосредоточено на описании влияния власти на деятельность Общества МОВУ в этот период. Анализируется деятельность Музея с разными научными, культурными и другими обществами, их связи, сотрудничество. В статье раскрывается культурно-просветительская деятельность Общества “Музей освободительной борьбы Украины”, в том числе ее влияние на пропаганду идеи украинской государственности за рубежом. Целью статьи есть попытка проанализировать деятельность Общества “Музей освободительной борьбы Украины” в годы Второй мировой войны и определить его роль в сохранении украинской государственности.

Ключевые слова: Общество “Музей освободительной борьбы Украины”, государственность, эмиграция.

* * *

УДК 94(477)“1945/1952”:378

Лук'яненко О. В.
кандидат історичних наук, ст. викладач кафедри
культурології, Полтавський національний педагогічний
університет ім. В. Г. Короленка
(Україна, Полтава), lukuanyeneneko.ov@gmail.com

**КАМЕНИ НА ШЛЯХУ НАУКОВОГО ПОСТУПУ ОСВІТЯН
ПОВОЄННИХ ПЕДІНСТИТУТІВ УРСР**

Ілюструється відновлення та еволюція наукового життя у повсякденній роботі рутині освітян педінститутів УРСР повоєнного періоду (1945–1952 рр.). Застосування методу контент-аналізу педагогічної преси дозволило простежити нарощування вимог Міністерства освіти по підсиленню наукової роботи інститутів; відслідкувати співвідношення успіхів та проблем у цій галузі на місцевому рівні. Вітворено послідовність переконування освітян країни у необхідності посилення контролю за власними науковими здобутками та ідеологічного контролю над її змістом. Зроблена оцінка головних характеристик боротьби з космополітизмом у науці. Описана практика “публічних наукових зобов'язань” та чисток у рядах “неблагонадійних” науковців в окремих повоєнних педагогічних інститутах.

Ключові слова: педагогічний інститут, наука, дисертація, космополітизм, повосина Україна.

Частиною повсякденного життя педагогічних колективів була їхня робоча рутинна. Півстоліття тому, як і нині, обов'язковою складовою навантаження викладача вищої школи була й наукова діяльність. Проте, її якість та змістове наповнення дещо різнилися від сьогоденних. Відмінностей, як і їхніх причин, багато. Найголовніша ж хрестоматійна істина: “символом віри” радянської науки було вчення марксизму–ленізму, яке до ХХ з'їзду КПРС ще гордо величали й сталінським ученням. Післявоєнний період Сталінського правління (1945–1952 рр.) мав і свої специфічні характеристики.

Мета цієї розвідки полягає у тому, аби виявити те, яким чином радянська ідеологічна та бюрократична машини впливали на освітян крізь профільну періодичну пресу. В основі роботи – щільний аналіз повоєнних випусків “Радянської освіти”. Газета не давала повного уявлення про розвиток науки на місцях. Проте, вона була маяком наявних проблем та звершень, орієнтиром для виправлення хиб та прискореного руху вперед. Якщо говорити категоріями біхевіоризму, то матеріали, що з'являлися на її сторінках, були стимулом для реакції науково–педагогічної спільноти педінститутів УРСР. І у більшості випадків вихід тієї чи іншої публікації ставав каталізатором для розгортання драм у мікроколективах та часто–густо передував запусканню загальнодержавних механізмів керування освітянською галуззю.

У повоєнній країні передові позиції у списку необхідних речей займали питання відбудови приміщень педінститутів та налагодження освітнього процесу. Лише згодом, коли все і всі почало більш–менш приходити до тями після незрівнянних ні з чим моральних потрясінь та матеріальних втрат, погляди керманців освітньої галузі були звернуті на стан наукової роботи у вищій педагогічній школі. Як виявилось одразу, стан її був такий самий плачевний, як і становище усєї роздавленої війною країни. Перша публікація, присвячена аналізу наукової діяльності освітян, вийшла у серпні 1947 р. Колегія Міносвіти УРСР тоді провела аналіз дослідної роботи педагогів за 1946–1947 н. р. Виявилось, викладачі педвиші за той час захистили 1 докторську та 47 кандидатських дисертацій, підготували до захисту 4 докторських та 68 кандидатських досліджень, 61 освітянин уповні склав кандидатські мінімуми, а 130 педагогів розпочали цей процес. Головною проблемою підготовки науково–педагогічних кадрів Міносвіти вважало недобросовісний підбір аспірантів, які не були здатні закінчити навчання [1].

Напевне, цифри не дуже стимулювали педагогів до посиленої роботи на науковій ниві. Тому за півроку на сторінках “Радянської освіти” з'явилася прикметна замітка кандидата педагогічних наук Черкаського педінституту М. Мойсеєнка. Доцент поклав на себе привселюдне зобов'язання до нового 1948 р. закінчити докторську [2]. Напевне, це мало стати каталізатором “стаханівського руху” в рядах науковців. Проте, подібних закликів у пресі не прослідувало. Та й сам М. Мойсеєнко, відверто говорячи, до часів відлиги так і залишався кандидатом наук, попри демонстративні заклики до самоорганізації.

Окремої ремарки потребує становище студентської науки. З 1948 р. все частіше стали публікувати замітки про зустрічі з видатними діячами культури, організацію заходів до ювілеїв, знаменних дат та державних й ідеологічних свят. На них виступали не лише творчі колективи, але й доповідачі з науковими повідомленнями. Серед них була й студентська молодь. Наприклад, стаття у січевому виданні “Радянської освіти” за 1948 р. згадувала про зустріч випускників Ровенського педінституту із заслуженими вчителям УРСР з Ровенщини, на якій майбутні освітяни виступили з доповідями про радянську педагогіку [3]. Зауважимо, що така студентська робота була здебільшого ситуативною та парадною. Науковий потенціал молоді у самостійних пошуках, у межах роботи студентських наукових товариств, у площині співпраці з лабораторіями, заводами та науково–дослідними інститутами країни уповні проявив себе дещо пізніше – у добу десталінізації. У повоєнній же семирічці студентська наука слугувала здебільшого окрасою для демонстрації патріотичної підкованості підростаючого покоління, бо більшість тем і виступів не виходили за межі “дозволеного”, “бажаного” та “ювілейного”.

Наступною рисою наукового життя у педінститутах є його виключна елітарність та ексклюзивність. Наукові звання цінувалися так само високо як бойові заслуги на полях Великої вітчизняної. Докторів наук з окремих галузей в усій УРСР було часто легко перелічити на пальцях навіть однієї руки. Кандидатство давалося так

само нелегко і нешвидко. Ба більше, право присуджувати наукові звання було почесним і обмеженим. Так, у червні 1948 р. єдиним вишем в УРСР, якому надали право присвоювати науковий ступінь кандидата педагогічних наук, був Київський педагогічний інститут [4].

У березні 1949 р. почався наступ на освітянську інтелігенцію, приводом до чого стали звинувачення у прозахідних настроях окремих її діячів. Таким собі показовим “хлопчиком для биття” було обрано професора Київського педінституту Резніка. Його звинувачували у тому, що науковець нібито вважав себе мало не главою педагогіки України, немовбито будував кар’єру на американській та англійській буржуазній педагогічній літературі та наче вихвалявся, що його парці високо оцінювалися закордоном. Закидали педагогу, що своїми лекціями він намагався протягти у радянську педагогіку ідеї “махрового реакціонера” Дж. Дьюї [5].

Під приціпний вогонь критиків потрапили довоєнні видання Резніка. Так, книга “Методи викладання в радянській школі” 1941 р. через вісім років після виходу у світ була оголошена такою, що відірвана від життя. Чи не головною вадою видання було те, що воно було наповнене прізвищами закордонних педагогів Шопенгауера, Канта, Бекона, Гегеля та інших. Це, на думку опонентів Резніка, принижувало гідність радянських людей. На користь антинародного та антирадянського світогляду опального професора слугували й факти психологічних досліджень. На свою біду професор навів у посібнику приклад дослідження американського ученого Крауфорда з читання американських студентів подумки. Експеримент закордонного науковця виявив високий рівень інтелекту студентів. Професор Резнік провів схожий тест в УРСР і вияви, що радянські студенти читали порівняно менше і повільніше. Науковець не зробив ніякого остаточного висновку. Натомість його опоненти неоднозначно заявили: “принижує радянську педагогіку” [5].

Перепало київському освітянину і за спробу відродити пояснювальне читання в початковій школі, занедбане після К. Ушинського. Нікому не можна було претендувати на роль “основоположника”, окрім корифеїв Маркса–Енгельса–Леніна–Сталіна. Може, йому б не перепало на горіхи за ці дослідження, якби в одному з них він не зауважив, що дитина 8 років не могла зрозуміти такого речення у підручнику для 1 класу: “Нам права дає великі Конституція нова”. Критики були упевнені, що радянські діти змалку знають слова “право” та “конституція” [5].

Про те, що “резніковський приклад” був лише каталізатором, свідчать наступні публікації у педагогічній періодиці. Уже за тиждень, у квітні 1949 р., у Київському педінституті провели партійні збори, яким також судилося отримати статус “привселюдного показового судилища”. Його організатори на пряму дякували пресі, яка допомогла розворушити “кубло космополітизму” в освітянському середовищі. Серед тих, хто “труїв свідомість студентів та учителів”, назвали дефектолога Перльмутера. Головною провинною науковця було те, що він до війни друкував свої статті у німецьких журналах, а з початком радянсько–німецького протистояння не осудив свій антипатріотичний учинок. Усі намагання Перльмутера

довести тези про чистоту науки, про відстороненість її від політики, про те, що його докторська дисертація була чисто медичною і ніякої політики не торкалася, сприймалося лише як спроба замаскувати своє справжнє обличчя [6].

“Позгром космополітів” торкнувся і філологів. Київські освітяни одразу знайшли хиби у роботі доцента літератури Сахарова. Науковцю закинули той факт, що коли радянська преса розгромила європейського “буржуазного націоналіста і трубадура” Л.Фейхвангера, освітянин продовжував пропагувати його творчість у лекціях, називаючи антифашистом. Чи не найпекучішим звинуваченням було те, що Сахаров перетворив кафедру зарубіжної літератури на тиху заводь, де не було критики, а на місце викладачів професіоналів намагалися залучати космополітів Гозенпуда та Гордона [6].

Проте, безперечним центром уваги зборів був опальний професор Резнік. Його називали “прозахідним плазуном”, “затискувачем критики”, “псевдовченим та кар’єристом”. Науковця звинувачували у приниженні гідності інших. Закидали й те. Що він гальмував підготовку науковців через аспірантуру вишу: за 20 років не захистив жодного зі своїх аспірантів. До списку огріхів потрапило й присвоєння рукописів колеги по кафедрі, отримування грошей за читання лекцій іншими працівниками кафедри та паллюження у своїх рецензіях молодих учених. На зауваження про запізнілість викриття, відповідали, що раніше сліпо вірили у роздутий авторитет Резніка. Не дивно, що у критичному запалі колеги вирішили підняти питання перед ВАКом про перегляд докторської дисертації Резніка та про його звільнення з вишу [6].

Після хвилі 1947–1949 років, “Радянська освіта”, здавалося, зосередила прискіпливий погляд на інших сферах повсякдення педагогів. Упродовж двох років, окрім поодиноких згадок про одноразові виступи студентів на ювілеях з одиничними науковими доповідями, преса не публікувала жодного рядка про наукові звершення та ідеологічні проступки науковців.

Лише у червні 1951 р. з’явився традиційний аналіз Колегії Міносвіти проблеми підготовки науковців педінститутів. Виявилось, що за 1950 р. кандидатські дисертації захистили 4 аспіранти, а 10 подали їх до захисту у ради. Були й свої “зразкові відсталі”. Так, у Харківському педінституті жоден аспірант не захистився своєчасно, а в Одеському педінституті іноземних мов зовсім не було планів роботи аспіратів. Директорам педагогічних вишів закидали, що ті не відчували відповідальності за осіб, які направлялися на роботу після закінчення аспірантського стажу без захисту дисертації [7].

З другого півріччя 1951 року активізувалася розпочата у 1949 р. боротьба за “ідеологічну чистоту” рядів науковців. Проте, якщо у 1949 р. головним був “метод батога”, то 1951 р. звернулися до “методу зрянника”. Замість “цапів відбувалів” почали шукати зрянки для наслідування. Один знайшовся у стінах Черкаського педінституту – викладачка літератури О.Троцюк. Її лекції, на яких були присутні не лише філологи, мали високу наукову цінність, ідейність, глибину теоретичного знання, а головне підкреслювали, що тогочасна буржуазна література остаточно занепала, пропагувала

людиноненавистництво, містику, неофашизм та війну [8]. Поруч із нею прикладом усім освітянам УРСР були працівники кафедри педагогіки того ж інституту. Головним їхнім науковим здобутком вважалася пропаганда радянської та засудження буржуазної педагогіки. Як есенцію теоретичних пошуків визначали виявлення величі призначення радянського учителя та реакційної суті розтлінної англо-американської практики дикунів-гангстерів, убивць корейського народу [9].

Скоріше за все, “науковий наганяй” видавався Міносвіти з періодичністю раз на рік: між цим керманічі освіти переймалися іншими проблемами. Ще до міністерських липневих звітів критиці був підданий директор Полтавського педінституту І. Кирса за те, що його старі викладачі Л. Блідченко, М. Шенгур, М. Бойко, А. Гуренко та Д. Мазуренко протягом повоєнних років не вели наукової роботи. До когорти “неуспішних” були зараховані також Вінницький, Ворошиловградський та Криворізький педінститути [10]. Липнева Колегія Міносвіти лише підсилила упевненість у тому, що науковий поступ у педагогічних вишах уповільнився. З’ясувалося, що на 1952 р. із 463 викладачів іноземної мови педагогічних інститутів наукові звання та науковий ступінь мали лише 12. Особливо ж виділився Харківський педінститут іноземних мов, де чомусь традиційно закінчували аспірантуру без захисту дисертацій [11]. Та виші не особливо пручалися таким звинуваченням: проблеми були. Інколи педінститути самі надсилали до “Радянської освіти” самокритичні публікації. Скажімо, у вересні 1952 р. ініціативу проявив Ніжинський виш. Попри досягнення повоєнної відбудови, залучення до своєї освітянської родини 125 професорів, доцентів та викладачів, відновлення півтора тисячного контингенту стаціонару, дирекція скаржилася на те, що освітяни надто повільно працювали над докторськими та кандидатськими дослідженнями. А окремі викладачі за 7–8 років роботи склали лише 1 кандидатський іспит [12].

Отже, за післявоєнну семирічку наука у педінститутах УРСР зробила невеликий крок уперед. Стимули для її розвитку були ще занадто непомітними на фоні стимулів відбудови країни з поплещи радянсько-німецької баталії. Єдиним, окрім міністерських наганяв, що із завидною періодичністю намагалося прискорити процес наукового розвитку освітян, були статті у профільній періодичній пресі. Проте, й вони мали тісну прив’язку до політичного орієнтуру. Та й за сім повоєнних років статі “Радянської освіти” торкнулися лише декількох проблем. Серед них була проблема неякісного набору в аспірантуру та боротьба з космополітизмом та низькопоклонством перед західною наукою. Окремо говорили про якісні та кількісні показники захищених дисертацій та виключність прав надання наукового ступеня освітянам окремими вишами. На цьому фоні цікавими виглядали одиничні замітки з публічними об’явками дочасних виходів на захист дисертаційних досліджень. Проте й вони грали лише декоративну роль: ті, хто їх давав у приклад іншим, самі рідко доводили справу до успішного кінця.

Список використаних джерел

1. У Колегії Міністерства освіти УРСР // Радянська освіта. – 22 серпня 1947. – № 35. – С. 2.
2. Мойсеєнко М. Закінчу докторську дисертацію // Радянська

освіта. – 1 січня 1948. – № 1. – С. 1.

3. Петровська О. Зворушлива зустріч // Радянська освіта. – 1 січня 1948. – № 1. – С. 2.

4. Захист кандидатських дисертацій // Радянська освіта. – 11 червня 1948. – № 24. – С. 1.

5. Проти буржуазного космополітизму в педагогіці // Радянська освіта. – 25 березня 1949. – № 13. – С. 2.

6. До кінця викоренити космополітизм у науковій і навчальній роботі // Радянська освіта. – 1 квітня 1949. – № 14. – С. 4.

7. У Колегії Міністерства освіти УРСР // Радянська освіта. – 30 червня 1951. – № 26. – С. 4.

8. Лубенєць В. Викладач-майстер // Радянська освіта. – 22 вересня 1951. – № 38. – С. 3.

9. Мойсеєнко М. Ідейно-політичне виховання студентів на лекціях з педагогіки // Радянська освіта. – 5 січня 1952. – № 1. – С. 4.

10. Науково-дослідна робота педвузів УРСР // Радянська освіта. – 5 квітня 1952. – № 14. – С. 1.

11. У Колегії Міністерства освіти УРСР // Радянська освіта. – 26 липня 1952. – № 30. – С. 4.

12. Кулик Г. Кузня педагогічних кадрів // Радянська освіта. – 20 вересня 1952. – № 38. – С. 3.

References

1. U Kolegii' Ministerstva osvity URSR // Radjans'ka osvita. – 22 serpnja 1947. – № 35. – S. 2.

2. Mojszejenko M. Zakinchu doktors'ku dysertaciju // Radjans'ka osvita. – 1 sichnja 1948. – № 1. – S. 1.

3. Petrovs'ka O. Zvorushlyva zustrich // Radjans'ka osvita. – 1 sichnja 1948. – № 1. – S. 2.

4. Zahyst kandydats'kyh dysertacij // Radjans'ka osvita. – 11 chervnja 1948. – № 24. – S. 1.

5. Proty burzhuaznogo kosmopolityzmu v pedagogici // Radjans'ka osvita. – 25 bereznja 1949. – № 13. – S. 2.

6. Do kincja vykorenty kosmopolityzm u naukovij i navchal'nij roboti // Radjans'ka osvita. – 1 kvitnja 1949. – № 14. – S. 4.

7. U Kolegii' Ministerstva osvity URSR // Radjans'ka osvita. – 30 chervnja 1951. – № 26. – S. 4.

8. Lubenec' V. Vykladach-majster // Radjans'ka osvita. – 22 veresnja 1951. – № 38. – S. 3.

9. Mojszejenko M. Idejno-politychne vyhovannja studentiv na lekcijah z pedagogiky // Radjans'ka osvita. – 5 sichnja 1952. – № 1. – S. 4.

10. Naukovo-doslidna robota pedvuziv URSR // Radjans'ka osvita. – 5 kvitnja 1952. – № 14. – S. 1.

11. U Kolegii' Ministerstva osvity URSR // Radjans'ka osvita. – 26 lypnja 1952. – № 30. – S. 4.

12. Kulyk G. Kuznja pedagogichnyh kadriv // Radjans'ka osvita. – 20 veresnja 1952. – № 38. – S. 3.

Lukyanenko O. V., Ph.D. in History, Senior lecturer of cultural studies sub-department in V. G. Korolenko Poltava National Pedagogical University (Ukraine, Poltava), lukyaneneko.ov@gmail.com

Stones on the road of educators' scientific progress in the postwar pedagogical institute of the Ukrainian Soviet Socialist Republic

The article illustrates the recovery and the evolution of scientific life in teachers' daily routine work in Pedagogical Institute of USSR in post-war period (1945–1952 years). Application of the content analysis of educational media method allowed following the requirements of the Ministry of Education for strengthening the research work in the institutes; tracking the progress and challenges in this field on the local level. There is also reconstructed the sequence of convincing educators of the country of the need for increased control over their own academic achievements and ideological control over its content. The paper gives the estimation of the main characteristics of the struggle against cosmopolitanism in science. The thesis also describes the practice of “public scientific obligations” and purges in the ranks of the “unreliable” scientists in some post-war pedagogical institutes.

Keywords: Pedagogical Institute, science, dissertation, cosmopolitanism, post-war Ukraine.

Лукьяненко А. В., кандидат исторических наук, ст. преподаватель кафедры культурологии, Полтавский национальный педагогический университет им. В. Г. Короленко (Украина, Полтава), lukyaneneko.ov@gmail.com

Камни на пути научного прогресса педагогов послевоенных пединститутов УССР

Иллюстрируется восстановление и эволюция научной жизни в повседневной рабочей рутине педагогов пединститутов УССР послевоенного периода (1945–1952 гг.). Применение метода контент-анализа педагогической прессы позволило проследить наращивания требований Министерства образования по

усилению научной работы институтов; отследить соотношение успехов и проблем в этой области на местном уровне. Воспроизведена последовательность убеждения педагогов страны в необходимости усиления контроля собственных научных достижений и идеологического контроля над их содержанием. Произведена оценка главных характеристик борьбы с космополитизмом в науке. Описана практика "публичных научных обязательств" и чисток в рядах "неблагонадежных" учёных в отдельных послевоенных педагогических институтах.

Ключевые слова: педагогический институт, наука, диссертация, космополитизм, послевоенная Украина.

* * *

УДК 94(477)“19”:374.7

Компанієнко О. В.
аспірант, викладач історії,
Східноєвропейський університет
(Україна, Звенигородка),
oleg-kompanienko@yandex.ru

СТАНОВИЩЕ СИСТЕМИ ШКІЛ РОБІТНИЧОЇ І СЕЛЯНСЬКОЇ МОЛОДІ В ПЕРШЕ ПОВОЄННЕ ДЕСЯТИРІЧЧЯ

Аналізується робота освітніх закладів для дорослих та працюючої молоді, починаючи з 1946 до 1956 років. Особливу увагу приділено формуванню контингенту учнів. Спеціально виділено і стан навчально-матеріальної бази шкіл.

Ключові слова: освіта для дорослих, вечірні школи, школи робітничої молоді, заочні школи.

Функціонування системи шкіл для працюючої молоді набуло нового розмаху у повоєнне десятиліття. Вже в 1945–1946 навчальному році навчанням у вечірніх школах було охоплено біля 99 тис. чоловік, а в 1947–1948 навчальному році кількість учнів вечірніх шкіл склала вже близько 155 тис. чоловік.

Варто відмітити, що 1946 рік ознаменувався появою ще одного напрямку отримання освіти працюючою молоддю, – в цьому році було організовано роботу заочних шкіл.

Простежити як проходив процес остаточного становлення мережі шкіл працюючої молоді в перші повоєнні роки.

Слід зазначити, що радянський етап історіографії становлення та функціонування системи освіти для дорослих Української РСР не був однорідним. В загальному масиві тогочасних досліджень освітніх проблем працюючої молоді можна виділити кілька змістових блоків, які містять різноплановий матеріал з питань становлення та функціонування шкіл працюючої молоді.

Початковий етап дослідження проблеми представлений працями істориків ще першого повоєнного десятиріччя. Так, спробу проаналізувати тяжкі наслідки війни для шкільної мережі освіти працюючої молоді та проблеми, які постали на шляху налагодження її повноцінного функціонування, через призму тогочасних світоглядних орієнтирів зробив М. Грищенко [3].

В загальному контексті своїх досліджень на дотичному рівні до окремих аспектів проблеми зверталися такі дослідники радянського часу, як С. Гончаренко [1], Б. Коммановський [7; 8], Ю. Орловський [12]. Проте безпосередньо проблема функціонування шкіл робітничої та сільської молоді все ж не стала для цих науковців спеціальним предметом вивчення.

Доволі цікаву спробу висвітлити ряд важливих аспектів даної проблеми здійснив у цей час Н. Богданов у історично-статистичному нарисі [15].

Слід зазначити, що уряд приділяв велику увагу зміцненню мережі вечірніх шкіл. Так, 21 червня 1945 року Раднарком СРСР видав постанову про надання учням шкіл робітничої молоді ряду пільг: відпусток під час канікул, відпусток з збереженням заробітної плати на протязі 20 днів в період екзаменів на атестат зрілості і на протязі 15 днів для здачі екзаменів за курс 8 класу, заборонялося переводити робітників, які навчались в вечірніх школах на роботи, пов'язані з відривом від навчання [1, с. 32].

Цій же меті послужила і спільна постанова РНК УРСР і ЦК КП(б)У від 8 березня 1946 року “Про поліпшення роботи вечірніх шкіл робочої і сільської молоді УРСР”.

У постанові відзначались не лише досягнення, але й недоліки, що мали місце в роботі вечірніх шкіл. Зокрема, вказувалося, що керівники окремих підприємств, установ, колгоспів і радгоспів не створюють належних умов учням вечірніх шкіл: затримували їх на понадурочних роботах, посилали їх у відрядження в дні занять, не забезпечили вечірні школи приміщеннями, обладнанням. Крім того окремі партійні і комсомольські організації недооцінювали значення вечірньої освіти, примирилися за існуючими недоліками і не боролись за створення нормальних умов для роботи вечірніх шкіл.

Все це негативно позначилося на рівні навчально-виховної роботи і на якості знань учнів.

У Львівській та Волинській областях у 1945–1946 навчальному році на повторний курс залишилось 25% всіх учнів. У Дніпропетровській області – 28%, у Житомирській області – 35%.

Загальним недоліком був і великий відсів учнів. Так, лише у 1946–1947 навчальному році із шкіл робочої і сільської молоді республіки відсіялось 32232 учні, або 26% всього контингенту учнів.

Враховуючи це, у вказаній постанові було передбачено заходи щодо подальшого поліпшення якості навчання, зокрема, скасовувалась плата за навчання в усіх класах шкіл робітничої і сільської молоді.

Для здійснення більш ефективної допомоги і контролю за діяльністю вечірніх шкіл при обласних, міських і районних відділах народної освіти були введені посади інспекторів по вечірнім школам, а в складі Міністерства освіти Української РСР було створено відділ шкіл робочої і сільської молоді, що координував діяльність шкіл для дорослих.

Наслідком цього було те, що вже в 1947–1948 навчальному році контингент учнів вечірніх шкіл збільшився, порівняно з попереднім навчальним роком, втричі і становив 155254 чоловік. Лише за перші чотири роки існування вечірніх шкіл робочої молоді та перші три роки існування шкіл сільської молоді в них набули семирічну освіту 16950 чоловік і середню освіту – 6625 чоловік, 216 учнів закінчили вечірні школи з золотими і срібними медалями.

Змінюється і склад учнів вечірніх шкіл, якщо в перші роки свого існування вони в основному обслуговували молодь віком до 17–18 років, то починаючи з 1947–1948 навчального року учнями цих шкіл в основному стають старші за віком особи, ті хто був відірваний від навчання обставинами військового часу [2, с. 314].

ЗМІСТ

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Євтух В. В. Життя, наповнене досвідом і переконаннями: Ерхард Рой Він в науці і громадському житті	5
Дегтярьов С. І. Ставлення представників українського і російського чиновництва до порушень і зловживань у їхньому середовищі (кінець XVIII – перша половина XIX ст.).....	9
Половинська В. В. До проблеми давньорусько–скандинавських літературних контактів в контексті обміну духовними цінностями між Сходом і Північчю.....	14
Крижевський А. В. Антикознавство в Університеті Св. Володимира в 60–х – 80–х роках XIX ст. в контексті загальної лібералізації та змін на історико–філологічному факультеті	19
Ховрич С. М. Культурне дозвілля як складова виховного процесу у деяких вищих підросійській Україні наприкінці XIX – початку XX ст.	22
Дороніна Н. В. З історії викладання англійської мови в Імператорському університеті св. Володимира	26
Шемета Ю. М. Освітлення в Імператорському Університеті Св. Володимира (1830–ті – початок 1860–х рр.).....	32
Лиса М. Діяльність товариства “Взаїмна поміч галицьких та буковинських вчителів” напередодні Першої світової війни.....	35
Філінюк В. А. Освіта і школа у повсякденному житті українського села в період Центральної Ради	39
Рибко О. С. Політична культура міського населення волинської губернії на початковому етапі Української революції (1917 р.)	44
Пилипів І. В., Горан Т. А. Організаційна структура Перемишльської греко–католицької єпархії в період між двома світовими війнами.....	48
Нікітенко К. В. Кредитно–банківська політика радянської влади в УРСР міжвоєнної доби: в основі класовий підхід	52
Пуйда Р. Б. Стратегія та тактика Українського національно–демократичного об’єднання 1928–1938 рр.	59
Кужільна О. О. Державницька ідея у культурно–просвітницькій діяльності Товариства “Музей визвольної боротьби України” у роки Другої світової війни	63
Лук’яненко О. В. Каміні на шляху наукового поступу освітян повоєнних педінститутів УРСР.....	67
Компанієнко О. В. Становище системи шкіл робітничої і селянської молоді в перше повоєнне десятиріччя	70
Парначова Н. В. Становище українських селян в 50–х рр. XX ст. на території Польщі (на матеріалах тижневика “Наше слово”)	73
Дем’яновський О. Ю. Методи розведення сільськогосподарських тварин: історичний аспект.....	77
Черкас Т. В. Культурне і наукове співробітництво між Україною та ФРН 1990–1995 рр.	79
Махортих М. С. Київські топоніми як елемент історичної пам’яті про звільнення міста від німецької окупації за доби незалежності (1991–2013).....	82
Корсак Р. В. Українсько–чеське культурне співробітництво (2000–2012 рр.).....	87
Холод І. Ю. Переговори про регіональне всеосяжне економічне партнерство: проблеми та перспективи.....	91
Шорсткіна О. Ф. Михайло Драгоманов як співробітник часопису “Житє і Слово” (1894–1895 рр.).....	97
Геца А. В. Віктор Михайлович Глушков як людина та вчений–вихователь наукових кадрів.....	102
Головань О. О. Україна у безпекових стратегіях США 2014 року.....	105
Гай–Нижник П. П. Українознавство як комплекс знань про Україну та чинник сучасної гуманітарної політики і системи національної безпеки	109
Кудінов Д. В. Проблема участі українських селян у виборах і діяльності Державної думи Російської імперії в сучасній вітчизняній історіографії	116
Тимошенко Ю. О. Сучасна методологія історичного дослідження фізкультурно–спортивної сфери України 1920–1940–х років.....	122
Главацький М. В. Соціально–правова діяльність органів окупаційної влади генеральної області “Київ” в 1941–1944 рр.: новітня історіографія проблеми	125
Гасанова Н. А. Експертиза рукописів Насиреддина Тусі, що зберігаються в Інституті рукописів ім. Мухаммеда Фізулі Національної академії наук Азербайджану	132
Берест Р. Я. Фортифікаційні споруди середньовічних монастирів українського Прикарпаття	134
Цуцман І. Я. Об’єкти покутської оборонної архітектури на сучасному етапі: стан, проблеми збереження та використання.....	138
Аббасов Н. Н. Проблема політичної влади Огуз в дастане “КитабиДедеГоруд” та її паралелі з політичним устроєм інших тюркських народів	143
Дудар Р. В. Реформи Селіма III. Формування війська “нізам–і джедид” в складі збройних сил Османської імперії	145
Акперова Е. Баку в 1917–1918 роках в окупаційних планах великих країн світу	148
Малеки Ентезари М. Е. Становлення національного друку в Іранському Азербайджані, його боротьба проти реакції (1941–1945)	151
Гідаятова С. А. Транспортування каспійської нафти і газу на світові ринки (Азербайджанське–Казахстанське співробітництво)	154

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

Андрієнко О. В. Страх як онтологічна ознака сучасного суспільства.....	157
Владленова І. В. Філософські проблеми: матерія, людина, суспільство в руслі розвитку високих технологій	160
Гончаренко М. М. Системний підхід у визначенні соціоприродних суперечностей	164
Данканіч Р. І. Проблема пошуку достовірного знання у філософії нового часу	168
Журба М. А. Віртуальна реальність: різновекторні пошуки	171
Кириченко І. А. Проблема профілактики девіантних проявів в суспільстві: філософський аналіз.....	175
Ємельяненко Є. О. Конструювання маргіальності та агенти цього процесу.....	178
Сакун А. В. Дискурс сучасності в просторі соціального пізнання.....	181
Масасв М. В. Феномен демократії в контексті базових проблем соціальної філософії (філософсько–історичний і соціокультурний аналіз)	185
Попов В. Ю. Методологічні засади класичної історії філософії	191
Старовойт О. Відчуття свободи як необхідна умова формування суб’єкта інноваційної культури.....	194
Воронкова В. Г. Формування інформаційної культури особистості як умова успішної адаптації людини до життя в інформаційному суспільстві	198
Антіпова О. П. Особливості комунікації в субкультурі інформаційної ери.....	203
Дерман Л. М. Комунікативна культура в моді XX–XXI ст.	206
Отрешко В. Інформаційна безпека в контексті мовних пріоритетів українського державотворення	210
Ткачова Ю. Ціннісно–комунікативні характеристики науки в умовах інформаційного суспільства.....	215
Третяк В. В. Національна самосвідомість – важливий чинник розвитку суспільства.....	218
Терешкун О. Ф. Потенціал гуманізму в гуманітарно–науковому дискурсі техніки.....	222
Завальнюк О. Спорт як діяльність особистості.....	229
Гоян І. М. Трансценденталізм Бориса Яковенка у контексті дискусії навколо психологізму. Критика Германа Когена Стаття перша	232
Коробко М. І. Етика реальності: загальний огляд філософських позицій Айн Ренд	236
Аббасова А. Повість Ченгіза Дагчи уособлення національних почуттів та ідей патріотизму	240

Зарганасва І. З. Методологічні відмінності в суфізмі: Газалі і Халватіа	243
Матвієнко І.С. Сучасна релігійно–соціальна орієнтація людини в світі (філософський погляд Е. Фромма)	247
Пішев О.О. Внесок Р. С. Пітерса у розвиток аналітичної філософії освіти	250
Коваленко Є. В. Характеристика основних естетичних параметрів імпресіоністичної техніки у плернерному живопису	253
Демиденко Я. С. Український авангардизм: історико–філософський аналіз	257
Багірова Г. Мовна особистість автора художнього тексту	260
Джамалов М. М. Стиль фикх в постмодерністських теоріях и его языковедческая основа	263
Вітер Д. В. Методологічні пошуки осмислення соціальної доктрини церкви у західній теологічній думці	266
Осташук І. Б. Християнський символ: специфіка конфесійної рецепції	270
Стасюк Л. О. Інституалізація протестантизму в контексті геополітичної самоідентифікації України	276
Котельніч І. В. Соціокультурний простір античної аристократичної культури	279
Дзвінчук Д. І. Глобальні виклики та освіта: криза ідентифікації чи розвій етнічної самобутності	284
Пашков В. В. Віртуалізація освіти: пріоритети і ризики	288
Бак М. Інформатизація освіти як предмет філософсько–педагогічного дискурсу	291
Ковальчук Н. Д. Європейська освіта Києво–Могилянської академії в контексті метаісторії	295
Михайльова К. Г., Савош Г. П. Виховний процес у ВНЗ України: сучасні пріоритети та практичні результати	298
Шелюк Л. Якість і відкритість освіти як національні пріоритети її демократичного розвитку в Україні	303
Бессалова Т. В. Сучасні тенденції та проблеми розвитку вузівського сектора науки України	307

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Васильчук С. О. Соціально–економічні чинники ескалації політичного радикалізму та екстремізму у молодіжному середовищі України	312
Батрименко О. В. Реформування державної бюрократії в пострадянській Україні	318
Дамаванді А. М. Етнополітичні та соціальні процеси в середовищі кримськотатарського народу в контексті українського державотворення	322
Дунець В. Б. Формування політичної культури молоді в Україні після подій Майдану 2013–2014 років	326
Жекало Г. І. Міжнародні організації у політичних протиріччях та конфліктах сучасної України: концепція досліджень	330
Клочник Р. М. Основні виміри сучасної політичної кризи в Україні	334
Морарь М. В. Формування політичного лідерства в Україні в умовах державної незалежності: здобутки і проблеми	338
Нелін М. В. Перспективи українсько–італійських відносин в умовах внутрішньодержавної нестабільності в Україні 2014 р.	343
Панченко Т. В. Реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: відповідність європейському досвіду	347
Прокопенко О. А. Домінантні архетипи у житті українського суспільства	352
Семигіна Т. В. Класифікація держав загального добробуту Гости Есплінг–Андерсена і подальший розвиток теоретичного обґрунтування соціальної політики	356
Стойко О. М. Еволюція досліджень президентської форми правління	360
Безрук О. О. Політична участь в контексті процесів політичної мобільності	363
Вальковець Г. І. Види політичного протесту	366
Калінін В. Ю. Концепція осьового поділу праці: зміст та перспективи у політичній науці	370
Кізь М. В. Соціальна діяльність і політичний PR	374
Куц Г. М. Політологічне осмислення ідеї прогресу	378
Макаренко Б. Основні фактори і напрями підвищення гуманістичного потенціалу політичної культури суспільства	382
Герасимчук Н. В. Магістралі розвитку міжнародних інституцій: соціально–часовий вимір	386
Гордієнко Г. М. Релігія і церква в політичній та ідеологічній практиці націонал–соціалізму	392
Борділовська О. А., Кухта В. В. Моделі врегулювання курдської проблеми: досвід чотирьох близькосхідних країн	397
Махмудова О. А. Питання інтеграції Туреччини в Європейський Союз: прихильники і противники	403
Алієв Н. Г. Трансформація державного суверенітету в епоху глобалізації: діалектика безперервності і зміни в Азербайджані	408
Гамідов Г. Загальнонаціональний лідер Азербайджану Гейдар Алієв і політика енергетичної безпеки Азербайджану	412
Ібрагімов А. Вирішення питань релігії у державній політиці Гейдара Алієва в 1993–2003 роки	418
Кухтін М. М. Центральна Європа у зовнішній політиці Росії, Німеччини і США	421

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

Гула Р. В. Рецензія на книгу: Латиш Ю.В. Декабристи в Україні. Історіографічні студії / Ю. В. Латиш. – К. : Логос, 2014. – 238 с.	424
Латиш Ю. В. Великий Кобзар і Almatateg Рецензія на монографію: Казьмирчук Г. Д., Казьмирчук М. Г. Університет св. Володимира і Тарас Шевченко. – К. : УкрСІЧ, 2014. – 228 с.	425
Луняк Є. М. Новий корисний посібник для істориків від визнаного метра Рецензія на посібник: Казьмирчук Г. Д. Вступ до спеціальності: Навчально–методичний комплекс / укладач : д. і. н., проф. Казьмирчук Г. Д. – Вид. 3–е, випр. та доповн. – К. : ПП "КП УкрСІЧ", 2014. – 167 с.	427
Луняк Є. М. Рецензія на монографію: Титаренка Д.М. "Культурні процеси в Україні у роки нацистської окупації (зона військової адміністрації)". – Львів, 2014. – 442 с.	428
Масасв М. В. Про феномени художнього і семіотичного аспектів образотворчого мистецтва. Рецензія на навчальний посібник: Рашковська В. І. Образотворче мистецтво: художній і семіотичний аспекти. Навчальний посібник / В. І. Рашковська. – Сімферополь : ДИАЙПИ, 2013. – 200 с.	429

CONTENT

HISTORICAL STUDIENS

Evtukh V. B. Life, gap-filling experience and persuasions: Erkhart Roy Vin in science and public life.....	5
Degtyarev S. I. Attitude of Ukrainian and Russian officials to violations and abuses in their environment (the end of XVIII – first half of the nineteenth century).....	9
Polowinska V. V. To the problem of Old Rus'–Scandinavian literary contacts in the context of the exchange of spiritual values between the East and the North.....	14
Kryzhevskiy A. V. Classical Studies at the St. Vladimir University in the 60s – 80s of the XIX century in the context of a general liberalization and changes in the Faculty of History and Philology.....	19
Khovrych S. Cultural leisure as constituent of an educate process in some higher educational establishments of pidrosiyskoy Ukraine at the end of XIX – to beginning of a XX age.....	22
Doronina N. V. From the history of English language teaching at the Imperial University of St. Vladimir.....	26
Shemeta Y. M. The lighting in St. Volodymyr Emperor's University (1830 th – beginning of 1860 th).....	32
Lysa M. Activities of the organization "Vzayimnapomich Galickich and Bukovinskich uchyteliv" on the before World War.....	35
Filinyuk V. A. Education and school in everyday life of the Ukrainian village in the period the Central Council.....	39
Rybko O. The political culture of the urban population of Volyn province in the initial stages of UKRAINIAN Revolution(1917).....	44
Pylypiv I. V., Goran T. A. Organizational structure of Peremishl Greek–Catholic diocese in the periodbetween two world wars.....	48
Nikitenko K. V. Banking and credit policies of the soviet government in interwar Ukrainian SSR – class approach as the basis.....	52
Puyda R. B. The strategy and tactics of the Ukrainian National Democratic Union 1928–1938.....	59
Kuzhilna O. O. Statehood idea in the cultural and educational activity of the Society "Museum of Liberation Struggle of Ukraine" during World War II.....	63
Lukyanenko O. V. Stones on the road of educators' scientific progress in the postwar pedagogical institute of the Ukrainian Soviet Socialist Republic.....	67
Kompanienko O. V. The position of school workers and peasant youth schools in the early postwar decades.....	70
Parnachova N. V. Plight of the Ukrainian countrymen in the 50th of XX century at the territory of Poland (based on weekly "Our Word").....	73
Demyanovskij A. Yu. The methods of farm animal breeding: historical aspect.....	77
Cherkas T. V. Cultural and scientific cooperation between Ukraine and Germany 1990–1995.....	79
Makhortykh M. S. Kyiv toponyms as the element of historical memory about the liberation of Kyiv from German occupation during the independence period (1991–2013).....	82
Korsak R. V. Ukrainian-czech culturalcooperation (2000-2012 years).....	87
Kholod I. Y. Regional Comprehensive Economic Partnership Negotiations: Problems and Prospects.....	91
Shorstkina O. F. MykhailoDrahomanov as a contributor to periodical "Zhyt'eSlovo" (1894–1895).....	97
Geza A. V. Victor M. Glushkov human and scientist–educators scientific staff.....	102
Golovan O. O. The role of Ukraine in potential 2014 U.S. security strategies.....	105
Hai–Nyzhnyk P. P. Ukrainian Studies as a set of knowledge about Ukraine and caused the current humanitarian policy and national security system....	109
Kudinov D. The problem of Ukrainian peasants participation in elections and activity of State Duma of Russian Empirein contemporary national historiography.....	116
Tymoshenko Yu. O. The modern methodology of historical research of physical–sports sphere in Ukraine 1920–1940's.....	122
Glavatskiy M. V. Socio–legal activities of the occupying power of the general area of "Kyiv" in 1941–1944: modern historiography of the problem.....	125
Hasanova N. A. Examination of manuscripts NasireddinTusi stored Manuscripts Institute im. Muhammeda Fizuli National Academy of Sciences of Azerbaijan.....	132
Berest R. Ja. Fortification buildings of the medieval monasteries of the Ukrainian Prykarpattia.....	134
Tsutsman I. Ya. The objects of defensive architecture of Pokuttya on the modern stage: the state, problems of conservation and use.....	138
Abbasov N. N. The problem of political power in Oguz epos "Kitabi Gorgud" and its parallels with the political system other Turkic peoples.....	143
Dudar R. V. Selim III's reforms. Formation of "the nizam–jedit" troop in the armed forces of the Ottoman Empire.....	145
Akperova E. Baku in 1917–1918 occupation plans in the great countries of the world.....	149
Maleki Entezari M. E. Formation of national press in Iranian Azerbaijan, its struggle against reaction (1941–1945).....	151
Hidayatova S. A. Transportation of Caspian oil gas to world markets (Azerbaijan–Kazakhstan Cooperation).....	154

PHILOSOPHICAL SCIENCES

Andriyenko O. V. A Fear as an Ontological Sign of Modern Society.....	157
Vladlenova I. V. Philosophical problems: matter, man and society in line with the development of high technology.....	160
Goncharenko M. M. Systematic approach to determining of social and natural contradictions.....	164
Dankanich R. Problem of finding reliable knowledge in modern philosophy.....	168
Zhurba M. A. Virtualreality: multi–vectorialsearches.....	171
Kirichenko I. A. Philosophical analysis of the problem of prevention of deviant manifestations in society.....	175
Yemelyanenko Ye. O. Construction of marginality and agents of this process.....	178
Sakun A. V. Discourse of modernity in space of social cognition.....	181
Masayev M. V. Phenomenon of democracy in the context of basic problems of social philosophy (philosophy of history and social and cultural analyses).....	185
Popov V. Yu. Methodological bases of classic history of philosophy.....	191
Starovoit E. The feeling of freedom as a necessary condition for the formation of the subject innovation culture.....	194
Voronkova V. G. Formation of information culture of personality as a condition for successful human adaptation to life in the information society.....	198
Antipova O. P. Communication features in the subculture of the information age.....	203
Derman L. N. Communicative culture in fashion XX–XXI century.....	206
Otreshko V. Information security priorities in the context of language creation of the Ukrainian state.....	210
Tkachova Yu. M. Value and communicative properties of science in terms of information society.....	215
Tretyak V. V. National consciousness – the important factor of the development of society.....	218
Terechkun O. F. Potential humanism in humanitarian and scientific discourse of technology.....	222
Zavalniuk E. Sports activities like personality.....	229
Goian I. N. Boris Yakovenko's Transcendentalism in a discussion context round psychologism. Critic Hermann Cohen. Article first.....	232

Korobko M. I. Ethics of reality: general overview of Ayn Rand's philosophical positions.....	236
Abbasova A. The embodiment of the national senses and patriotic ideas in CengizDagci's stories.....	240
Zarganaeva I. Z. Methodological differences in Sufism Ghazali and Xalvatiya.....	243
Matvienko I. S. Modern religious and social orientation of man in the world (philosophical view Erich Fromm).....	247
Peshev O. O. Richard StenleyPiters contribution in analytical phylosophy of education development.....	250
Kovalenko E. V. Characteristics of the main aesthetic parameters of the impressionist technique in plein air painting.....	253
Demidenko Y. S. Ukrainian avangardizm: the historical and philosophical analysis.....	257
Bagirova G. Language personality of the author of fictional text.....	260
Djamalov M. M. Style fiqh in postmodern theory and linguistic basis.....	263
Viter D. V. Methodological research understanding of the social doctrine of the church in the western theological thought.....	266
Ostashchuk I. B. The Christian symbol: specific of denominational reception.....	270
Stasyuk L. O. Institutionalization of the Protestantism in the context of geopolitical identification of Ukraine.....	276
Kotenko I. V. Social-cultural space of antiquity aristocratic culture.....	279
Dzvinchuk D. I. Global challenges and education: identity crisis or develop ethnic identity.....	284
Pashkov V. V. Virtualization of Education: Priorities and Risks.....	288
Bak M. Information of education as a subject of philosophical and pedagogical discourse.....	291
Kovalchuk N. D. European education of Kyiv-Mohyla academy in the context of metahistory.....	295
Mihayleva K. G., Savosh G. P. Educational process in universities in Ukraine: current priorities and practical results.....	298
Shelyuk L. Quality and transparency of education as national priorities of its democratic development in Ukraine.....	303
Bessalova T. V. Modern tendencies and problems of development of the high education sector of science of Ukraine.....	307

POLITICAL SCIENCES

Vasylchuk E. O. Socio-economic factors escalating political radicalism and extremism among young Ukraine.....	312
Batrymenko O. V. Transformation of the Soviet model of bureaucracy in post-socialist Ukraine.....	318
Damavandi A. M. Ethno-political and social processes in the environment of the Crimean Tatars in the context of contemporary Ukrainian statehood.....	322
Dunets V. B. Formation of the political youth culture in Ukraine after the events of Maidan 2013–2014.....	326
Gekalo G. I. International organizations in political conflicts and contradictions of modern Ukraine: concept studies.....	330
Kliuchnyk R. M. Main dimensions of modern political crisis in Ukraine.....	334
Morar N. V. Formation of political leadership in Ukraine in terms of state independence: achievements and challenges.....	338
Nelin M. V. Perspectives of Ukrainian-Italian relationship in terms of Ukraine's domestic instability in 2014.....	343
Panchenko T. V. Local government and territorial reform in Ukraine: compliance with European experience.....	347
Prokopenko O. A. Dominant archetypes in the life of Ukrainian society.....	352
Semigina T. V. Classification of welfare states by GostaEsping-Andersen and further development of theoretical justification of social policy.....	356
Stoyko O. M. Evolution of presidential studying.....	360
Bezruk A. A. Political participation in the context of the process of political mobility.....	363
Valkovets A. I. Types of political protest.....	366
Kalinin V. Yu. The conception of the axial division of labor: the content and perspectives in political science.....	370
Kiz M. V. Social activities and political PR.....	374
Kuts G. M. Political science understanding of the idea of progress.....	378
Makarenko B. Key factors and ways of increasing the capacity of the humanist political culture.....	382
Gerasymchuk N. V. Highways of international institutions' development: socio-temporal dimension.....	386
Hordiyenko G. N. Religion and the Church in the political and ideological practices of national-socialism.....	392
Bordilovska O. A., Kukhta V. V. Models of settlement of the Kurdish problem: the experience of the four Middle Eastern countries.....	397
Makhmudova O. A. The integration of Turkey into the European Union: the supporters and opponents.....	403
Aliyev N. Q. The transformation of the state sovereignty in the age of globalization: the dialectic of continuity and change in Azerbaijan.....	408
Hamidov H. The national leader HeydarAliyev and the policy of energy security of Azerbaijan.....	412
Ibragimov A. Addressing of religion in public policy HeydarAliyev in 1993–2003.....	418
Kukhtin M. M. Central Europe in the Foreign Policy of Russia, Germany and the USA.....	421

SCIENTIFIC LIFE

Gula R. V. A review of the monograph: Latysh Iu. V. Decembrists in Ukraine. Historiographical studies. – Kiev : Logos, 2014. – 238 p.	424
Latysh Iu. V. Great Kobzar and Alma mater. A review of the monograph: Kazmyrchuk G. D., Kazmyrchuk M. G. University of St. Vladimir and Taras Shevchenko. – Kiev : UkrSICH, 2014. – 228p.	425
Lunyak Ye. M. New useful guide for historians meters from a recognized. Review of benefit: Kazmyrchuk G. D. Introduction to the profession: Teaching Materials / Compiled by the doctor of historical sciences, Professor Kazmyrchuk G. D. – 3rd edition, revised and enlarged. – M. : "KP UKRSICH", 2014. – 167 p.	427
Lunyak Ye. M. Review of monography "Cultural processes in Ukraine during the Nazi occupation (zone of military administration)" by Tytarenko D. M. – L'viv, 2014. – 442 p.	428
Masayev M. V. About the phenomena of artistic and semiotic aspects in fine arts. Review on the train aid: Rashkovskaya V. I. Fine Arts: Artistic and Semiotic Aspects. Train Aid / V. I. Rashkovskaya. – Simferopol : DIAPI, 2013. – 200 p.	429

СОДЕРЖАНИЕ

ИСТОРИЧЕСКИЕ НАУКИ

Евтух В. Б. Жизнь, наполненная опытом и убеждениями: Эрхард Рой Вин в науке и общественной жизни.....	5
Дегтярев С. И. Отношение представителей украинского и российского чиновничества к нарушениям и злоупотреблениям в их среде (конец XVIII – первая половина XIX вв.).....	9
Половинская В. В. К проблеме древнерусско–скандинавских литературных контактов в контексте обмена духовными ценностями между Востоком и Севером.....	14
Крижевский А. В. Антиковедение в Университете Св. Владимира в 60–х – 80–х годах XIX века в контексте общей либерализации и изменений на историко–филологическом факультете.....	19
Ховрич С. Н. Культурный досуг как составляющая воспитательного процесса в некоторых вузах подросийской Украины в конце XIX – в начале XX вв.....	22
Доронина Н. В. Из истории преподавания английского языка в Императорском университете св. Владимира.....	26
Шемета Ю. М. Освещение в Императорском университете Св. Владимира (1830–е – начало 1860–х гг.).....	32
Лыса М. Деятельность общества “взаимно помощь галицких и буковинских учителей” накануне Первой мировой войны.....	35
Филинюк В. А. Образование и школа в повседневной жизни украинского села в период Центральной Рады.....	39
Рыбко А. С. Политическая культура городского населения Волынской губернии на начальном этапе Украинской революции (1917 г.).....	44
Пилипий И. В., Горан Т. А. Организационная структура Перемышльської греко–католической епархии в период между двумя мировыми войнами.....	48
Никитенко К. В. Кредитно–банковская политика советской власти в УССР межвоенного периода: в основе классовый подход.....	52
Пуйда Р. Б. Стратегия и тактика Украинского национально–демократического объединения 1928–1938 гг.....	59
Кужильна О. А. Государственная идея в культурно–просветительской деятельности Общества “Музей освободительной борьбы Украины” в годы Второй мировой войны.....	63
Лукьяненко А. В. Камни на пути научного прогресса педагогов послевоенных пединститутов УССР.....	67
Компаниенко О. В. Положение системы школ рабочей и крестьянской молодежи в первое послевоенное десятилетие.....	70
Парначева Н. В. Положение украинских крестьян в 50–е гг. XX в. на территории Польши (на материалах еженедельника “Наше слово”).....	73
Демьяновский А. Ю. Методы разведения сельскохозяйственных животных: исторический аспект.....	77
Черкас Т. В. Культурное и научное сотрудничество между Украиной и ФРГ 1990–1995 гг.....	79
Махортых Н. С. Киевские топонимы как элемент исторической памяти про освобождение города от немецкой оккупации в период независимости (1991–2013).....	82
Корсак Р. В. Украинско–чешское культурное сотрудничество (2000–2012 гг.).....	87
Холод И. Ю. Переговоры о Региональном всеобъемлющем экономическом партнерстве: проблемы и перспективы.....	91
Шорсткіна А. Ф. Михаил Драгоманов как сотрудник журнала “Жите и Слово” (1894–1895 гг.).....	97
Геца А. В. Виктор Михайлович Глушков как человек и ученый–воспитатель научных кадров.....	102
Головань А. А. Украина в стратегиях безопасности США 2014 года.....	105
Гай–Нижник П. П. Украиноведение как комплекс знаний об Украине и фактор современной гуманитарной политики и системы национальной безопасности.....	109
Кудинов Д. В. Проблема участия украинских крестьян в выборах и деятельности Государственной думы Российской империи в современной отечественной историографии.....	116
Тимошенко Ю. А. Современная методология исторического исследования физкультурно–спортивной сферы Украины 1920–1940–х годов.....	122
Главацкий М. В. Социально–правовая деятельность органов оккупационной власти генеральной области “Киев” в 1941–1944 гг.: новейшая историография проблемы.....	125
Гасанова Н. А. Экспертиза рукописей Насиреддина Туси, хранящихся в Институте рукописей им. Мухаммеда Физули Национальной академии наук Азербайджана.....	132
Берест Р. Я. Фортификационные сооружения средневековых монастырей украинского Прикарпатья.....	134
Цуцман И. Я. Объекты покутской оборонной архитектуры на современном этапе: состояние, проблемы сохранения и использования.....	138
Аббасов Н. Н. Проблема политической власти Огузов в дастане “Китаби Деде Горгуд” и ее параллели с политическим устройством других тюркских народов.....	143
Дудар Р. В. Реформы Селима III. Формирование войска “низам–и джедид” в составе вооруженных сил Османской империи.....	145
Акперова Э. Баку в 1917–1918 годах в оккупационных планах великих стран мира.....	148
Малеки Энтезари М. Э. Становление национальной печати в Иранском Азербайджане, ее борьба против реакции (1941–1945).....	151
Гидаятова С. А. Транспортировка каспийской нефти и газа на мировые рынки (Азербайджано–Казахстанское сотрудничество).....	154

ФИЛОСОФСКИЕ НАУКИ

Андриенко Е. В. Страх как онтологический признак современного общества.....	157
Владленова И. В. Философские проблемы: материя, человек, общество в русле развития высоких технологий.....	160
Гончаренко М. М. Системный подход в определении социоприродных противоречий.....	164
Данканич Р. И. Проблема поиска достоверного знания в философии Нового времени.....	168
Журба Н. А. Виртуальная реальность: разновекторные поиски.....	171
Кириченко И. А. Проблема профилактики девиантных проявлений в обществе: философский анализ.....	175
Емельяненко Е. О. Конструирование маргинальности и агенты этого процесса.....	178
Саун А. В. Дискурс современности в пространстве социального познания.....	181
Масаев М. В. Феномен демократии в контексте базовых проблем социальной философии (философско–исторический и социокультурный анализ).....	185
Попов В. Ю. Методологические основы классической истории философии.....	191
Старовойт Е. Ощущение свободы как необходимое условие формирования субъекта инновационной культуры.....	194
Воронкова В. Г. Формирование информационной культуры личности как условие успешной адаптации человека к жизни в информационном обществе.....	198
Антипова О. П. Особенности коммуникации в субкультуре информационной эры.....	203
Дерман Л. Н. Коммуникативная культура в моде XX–XXI века.....	206
Отрешко В. Информационная безопасность в контексте языковых приоритетов создания украинского государства.....	210

Ткачева Ю. М. Ценностно–коммуникативные характеристики науки в условиях информационного общества.....	215
Третьяк В. В. Национальное самосознание – важный фактор развития общества.....	218
Терешкун О. Ф. Потенциал гуманизма в гуманитарно–научном дискурсе техники.....	222
Завальнюк Е. Спорт как деятельность личности.....	229
Гоян И. Н. Трансцендентализм Бориса Яковенко в контексте дискуссии вокруг психологизма. Критика Германа Когена. Статья первая.....	232
Коробко М. И. Этика реальности: общий обзор философских позиций Айн Рэнд.....	236
Аббасова А. Повести Ченгиза Дагчы олицетворение национальных чувств и идей патриотизма.....	240
Зарганаева И. З. Методологические различия в суфизме: Газали и Халватийа.....	243
Матвиенко И. С. Современная религиозно–социальная ориентация человека в мире (философский взгляд Е. Фромма).....	247
Пешев О. О. Вклад Ричарда Стенли Питерса в развитие аналитической философии образования.....	250
Коваленко Е. В. Характеристика основных эстетических параметров импрессионистической техники в пленэрной живописи.....	253
Демиденко Я. С. Украинский авангардизм: историко–философский анализ.....	257
Багирова Г. Языковая личность автора художественного текста.....	260
Джамалов М. М. Стиль фікх в постмодерністських теоріях і його мовознавча основа.....	263
Витер Д. В. Методологические поиски осмысления социальной доктрины церкви в западной теологической мысли.....	266
Остащук И. Б. Христианский символ: специфика конфессиональной рецепции.....	270
Стасюк Л. А. Институализация протестантизма в контексте геополитической самоидентификации Украины.....	276
Котенко И. В. Социокультурное пространство античной аристократической культуры.....	279
Дзвинчук Д. И. Глобальные вызовы и образование: кризис идентификации или развитие этнической самобытности.....	284
Пашков В. В. Виртуализация образования: приоритеты и риски.....	288
Бак М. Информатизация образования как предмет философско–педагогического дискурса.....	291
Ковальчук Н. Д. Европейское образование Киево–Могилянской академии в контексте метаистории.....	295
Михайлева Е. Г., Савош Г. П. Воспитательный процесс в вузах Украины: современные приоритеты и практические результаты.....	298
Шелюк Л. Качество и открытость образования как национальные приоритеты его демократического развития в Украине.....	303
Бессалова Т. В. Сучасні тенденції та проблеми розвитку вузівського сектора науки України.....	307

ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ

Васьилчук Е. О. Социально–экономические факторы эскалации политического радикализма и экстремизма в молодежной среде Украины.....	312
Батрименко О. В. Трансформация советской модели бюрократии в постсоциалистической Украине.....	318
Дамаванди А. М. Этнополитические и социальные процессы в среде крымскотатарского народа в контексте современной украинской государственности.....	322
Дунец В. Б. Формирование политической культуры молодежи в Украине после событий Майдана 2013–2014 годов.....	326
Жекало А. И. Международные организации в политических противоречиях и конфликтах современной Украины: концепция исследований.....	330
Ключник Р. М. Основные измерения современного политического кризиса в Украине.....	334
Морарь Н. В. Формирование политического лидерства в Украине в условиях государственной независимости: достижения и проблемы.....	338
Нелин М. В. Перспективы украинско–итальянских отношений в условиях внутригосударственной нестабильности в Украине 2014 г.....	343
Панченко Т. В. Реформа местного самоуправления и территориальной организации власти в Украине: соответствие европейскому опыту.....	347
Прокопенко О. А. Доминантные архетипы в жизни украинского общества.....	352
Семьгилина Т. В. Классификация государств всеобщего благосостояния Госты Эспинг–Андерсена и дальнейшее развитие теоретического обоснования социальной политики.....	356
Стойко Е. М. Эволюция исследований президентской формы правления.....	360
Безрук А. А. Политическое участие в контексте процессов политической мобильности.....	363
Вальковец А. И. Виды политического протеста.....	366
Калинин В. Ю. Концепция осевого деления труда: содержание и перспективы в политической науке.....	370
Кизь Н. В. Социальная деятельность и политический PR.....	374
Куц Г. М. Политологическое осмысление идеи прогресса.....	378
Макаренко Б. Основные факторы и направления повышения гуманистического потенциала политической культуры общества.....	382
Герасимчук Н. В. Магистраль развития международных институций: социально–временное измерение.....	386
Гордиенко Г. Н. Религия и церковь в политической и идеологической практике национал–социализма.....	392
Бордиловская Е. А., Кухта В. В. Модели урегулирования курдской проблемы: опыт четырех ближневосточных стран.....	397
Махмудова О. А. Вопросы интеграции Турции в Европейский Союз: сторонники и противники.....	403
Алиев Н. Г. Трансформация государственного суверенитета в эпоху глобализации: диалектика непрерывности и изменения в Азербайджане.....	408
Гамидов Г. Общациональный лидер Азербайджана Гейдар Алиев и политика энергетической безопасности Азербайджана.....	412
Ибрагимов А. Решение вопросов религии в государственной политике Гейдара Алиева в 1993–2003 годы.....	418
Кухтин М. М. Центральная Европа во внешней политике России, Германии и США.....	421

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ

Гула Р. В. Рецензия на книгу: Латыш Ю. В. Декабристы в Украине. Историографические исследования. – К. : Логос, 2014. – 238 с.....	424
Латыш Ю. В. Великий Кобзарь и Alma mater. Рецензия на монографию: Казьмирчук Г. Д., Казьмирчук М. Г. Университет св. Владимира и Тарас Шевченко. – К. : УкрСІЧ, 2014. – 228 с.....	425
Луняк Е. Н. Новое полезное пособие для историков от признанного метра. Рецензия на пособие: Казьмирчук Г. Д. Введение в специальность: Учебно–методический комплекс / составитель: д. и. н., проф. Казьмирчук Г. Д. – Изд. 3–е, испр. и дополн. – М. : ООО “КП УКРСЕЧЬ”, 2014. – 167 с.....	427
Луняк Е. Н. Рецензия на монографию Титаренко Д. Н. “Культурные процессы в Украине в годы нацистской оккупации (зона военной администрации)”. – Львов, 2014. – 442 с.....	428
Масаев М. В. О феноменах художественного и семиотического аспектов изобразительного искусства. Рецензия на учебное пособие: Рашковская В. И. Изобразительное искусство: художественный и семиотический аспекты. Учебное пособие / В. И. Рашковская. – Симферополь : ДИАЙПИ, 2013. – 200 с.....	429

ДО УВАГИ АВТОРІВ !

Вимоги до структури та оформлення наукових статей:

1. Наукова стаття повинна містити такі необхідні елементи:

- постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями;
- аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття;
- формулювання цілей статті (постановка завдання);
- виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів;
- висновок з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

2. Розташування структурних елементів статті:

- УДК;
- прізвище, ім'я, по батькові автора (авторів), вчений ступінь, вчене звання, посада і місце роботи, e-mail (українською, англійською, російською мовами);
- назва статті та анотація українською, англійською, російською мовами (900–1000 знаків кожна);
- анотація повинна бути – структурованою, містити мету дослідження та застосовані методи, основні одержані висновки;
- ключові слова українською, англійською, російською мовами;
- обов'язковий список використаних джерел у кінці статті;
- після списку використаних джерел надається цей же список джерел латинським алфавітом (транслітерація);
- обсяг статті – до 25 тис. знаків (як виняток, не більше 35 тис. знаків);
- обов'язкова вимога до статей – якість, високий рівень англійської мови.

3. Вимоги для оформлення тексту:

всі поля 20 мм; шрифт Times New Roman, кегель 14, інтервал – 1,5; абзацний відступ – 10 мм. Рисунок і таблиці оформляються згідно з ДСТУ. Щодо символів. В тексті необхідно використовувати лапки лише такого зразку: “”, тире – це коротке тире: “–”. Не потрібно ставити зайві пробіли, особливо перед квадратними чи круглими дужками, а також в них. Для запобігання потрібно використовувати функцію “Недруковані знаки”.

4. Посилання на джерела в тексті подаються за таким зразком:

[7, с. 123], де 7 – номер джерела за списком використаних джерел, 123 – сторінка. Посилання на декілька джерел одночасно подаються таким чином: [1; 4; 8] або [2, с. 32; 9, с. 48; 11, с. 257]. Посилання на архівні джерела – [15, арк. 258,2 31 зв].

5. Стаття подається мовою оригіналу (українською, російською, англійською, німецькою, французькою, іспанською, польською, чеською) у електронному варіанті у вигляді файлу, який виконаний в текстовому редакторі MS Word for Windows, на диску чи електронною поштою.

6. Статті, автори яких не мають наукового ступеня, супроводжуються рецензією кандидата або доктора наук за фахом публікації або витягом із протоколу засідання кафедри (відділу) про рекомендацію статті до друку. Рецензія або витяг з протоколу подається у сканованому вигляді електронною поштою.

7. Відповідальність за зміст, точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори матеріалів. Редакція залишає за собою право на незначне редагування і скорочення, а також літературне виправлення статті (зі збереженням головних висновків та стилю автора). Редколегія може не поділяти світоглядних переконань авторів.

8. До статті додаються:

– для Веб-сайту збірника обов'язкове резюме статті англійською мовою не менше як 4000 знаків. Резюме статті повинно бути структуроване, містити мету дослідження та застосовані методи, основні одержані висновки.

Резюме статті надсилається безоплатно.

– **Відомості про автора (авторів):** прізвище, ім'я, по батькові, вчений ступінь, вчене звання, посада і місце роботи, службова і домашня адреси з поштовим індексом, контактний телефон, e-mail.